

(shaja ob 4 zjutraj).

Stane celoletno . . . 240 K

mesečno 20 .

za inozemstvo . . . 600 .

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . . 2 K

mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . . 1 .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Ljubljana, 7. decembra.

Gospod Pašić bo jutri vrnil kralju mandat za sestavo vlade. Njegova po-vetovanja z voditelji parlamentarnih strank so pokazala predvsem eno: da o pozicijo ni mogoča nobena vlada na osnovi ustavovernega programa. Deloma zato, ker nekatere grupe, kakor klerikaleci, a priori zahtevajo revizijo ustave, torej otvoritev ustavnega boja deloma zato, ker drugi n. pr. zemljoradniki sploh odklanjajo vstop v vlado. Ostala je kot edina solucija obnovitev dosedanje koalicije.

Tu pa se je pokazal pravi vzrok sedanje krize. Razmere v radikalni stranki so postale kaotične. Osebnost ambicije, partizanska sebičnost, strah pred modernimi reformami, na katere jih demokratska stranka vsako vlado, v kateri ona sodeluje, so ustvarile položaj, ki ga trenutno niti sam Pašić ne more obvladati.

Po ugotovitvi, da z drugimi strankami ni mogoče sestaviti vlade, bi bilo naravno, da bi se bil Pašić v današnji konferenci z gosp. Davidovićem spoznaval z demokrati. Stvarni predpogoji so bili v polnem obsegu podani. Glede delovnega programa vlade so radikaleci že davno akceptirali glavne propozicije demokratskega kluba in tudi v važnih vprašanjih, ki formalno še niso bila razčiščena: v zadevi takojšnje ureditve uradniških zahtev in izenačenja davčnih bremen, se vsaj javno niso upali reči, da se protivijo. Osebnost vprašanje, kdo naj bo notranji minister, je bilo izločeno v tem momentu, ko je po zaupnici, katero je prejel od svojega kluba, minister Pribičević izjavil, da njegova oseba ne sme biti ovira za nadaljnji obstoj koalicije.

Vprašanje resota samega je bilo nesporno od trenutka, ko je gosp. Pašić v posebnem pismu na gosp. Davidovića izjavil, da priznava pravico demokratov do tega resota. Res je, da se s koncem preteklega tedna radikaleci ponovili zahtevo po tem ministrstvu in da je to bilo izhodilsko formalne krize, vendar ni nikdar dvomil, da je to le taktična poteza, ki naj bi bila omogočila izvršitev poskusa, ali je mogoča sestava vlade brez demokratov. Ta poskus se ni obnesel in že večerj se je govorilo, da so radikaleci svojo zahtevo po notranjem ministrstvu zopet opustili.

Lahko si predstavljamo zahtev, v kateri se nahaja gosp. Pašić, ki je moral danes gosp. Davidoviču kot edino oviro obnove koalicije in takojšnje sestave nove vlade, navesti to, kar je popreje sam koncediral demokratom ter se izgovarjati, da gosp. Davidović njegovih prejšnjih izjav ni prav razumel! Ta dogodek dokazuje, da se je kriza v radikalni stranki razvila do vrhunca in da so notranji spori v tej stranki edini vzrok, da mora država zopet enkrat pretrpeti mučno brezvladje.

Nesporo je današnji dan položaj znatno kompliciral. Ako jutri gosp. Pašić vrne svoj mandat kroni, ko najbrž poklican gosp. Davidović, da poskusi rešitev krize. Nahajal se bo glede obnovitve koalicije pred istim trenutno nerešljivim problemom. Zato morda ne bo kazalo drugače, kakor da se resno pristopi k vprašanju ustanovitve volilnega kabineta, v katerem bi se dalo združiti vse napredne struke narodne skupščine, da izvedejo volilni red in omogočijo poziv naroda na volilno. Reči smemo, da niti Pašić niti radikaleci ne bi hoteli takega razvoja dogodkov. Njim gre zaenkrat očividno le za to, da prebrodijo čas do njihovega strankarskega kongresa, na katerem očitno hoče gosp. Pašić skovati jedinstvo stranke s strašilom, da preti to, česar se radikaleci od nekada najbolj boje — izguba «vlasti».

Kar se sedaj godi, je naravnost frivojno igranje z državnimi interesi. Jugoslavija potrebuje vlado za vsako ceno. Ako je radikaleci nočejo sestaviti z demokrati in ne morejo sestaviti z drugimi strankami, pa naj si bo to delovna koalicija pod vodstvom demokratov ali pa vlada, katere edini namen je, omogočiti razčiščenje težavnih notranjopolitičnih prilik potem novih volitev.

Pariz, 7. decembra. (Izv.) Veleposlaniška konferenca je danes dopoldne sklenila, da se mora plebiscit v Sopronju vršiti najkasneje 13. decembra.

Dunaj, 7. decembra. (Izv.) Policija je prišla na sled velikemu tihotapstvu cigare. Dosedaj je bilo aretiranih 40 oseb, med njimi več carinskih uradnikov. Vtihotapljen je bilo v državo zapreko 2 in pol milijona kron cles

Pašić odloži mandat

SEDANJA KRIZA NI KRIZA VLADE. AMPAK KRIZA RADIKALNE STRANKE.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta je ministri predstojnik Pašić izjavil, da je njegova misija za sestavo vlade propadla ter da bo jutri o tem referiral Njeg. Velikanstvu kralju.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Danes popoldne sta se sestala ministri predstojnik Pašić in predstojnik demokratskega kluba Davidović. Gosp. Pašić je povedal gosp. Davidoviću, da radikaleci zahtevajo na vsak način notranje ministrstvo za sebe. Ko je pripomnil gosp. Davidović, da so proje izjavili radikaleci, da so samo proti osebni gosp. Pribičeviću kot notranjega ministra, je gosp. Pašić odgovoril, da ga je Davidović slabo razumel! Iz tega je razvidno, da so radikaleci s svojimi prejšnjim postopanjem hoteli zanesiti razdor med demokratami in pod pretezo, da se le proti osebni ministru, doseči, da demokrati obsodijo njegovo notranjo politiko. Ker jim to ni uspelo in so demokrati na najdemokratskejši način sestavili svojo kandidatsko listo, so se zopet vrnili k svoji zahtevi glede notranjega ministrstva, da prikrrije nepravilnosti v lastni stranki, ki jim onemogočujejo celo sestavo lastne kandidatske liste.

Prvak demokratske stranke je izjavil v našem dopisniku, da sedanja kriza ni kriza vlade, temveč le kriza radikalne stranke.

Načelstvo JDS o uradniškem vprašanju

Ljubljana, 7. decembra. Načelstvo JDS je v svoji današnji seji obširno razpravljalo o materijalnem položaju našega uradništva. Soglasno je bilo ugotovljeno, da je bila uradništva to spela do vrhunca. V eminentno državni interesu je, da se izenačenje plač in draginskih dodatkov takoj izvede. To je edino sredstvo, da se prepreči tudi beg ravno najboljšega dela državnih namestencev iz javne službe.

Vodigled težkim prilikam na početku zime smatra načelstvo JDS za nujno potrebno, da se državnim namestencem izplača enkratni nabavni pri-

spevek.

Načelstvo je tudi razpravljalo o nedostatkih, ki so v zvezi s fondom za potrošniške zadruge. Uradništvo od tega fonda nima nobenih koristi. Sedaj se bliža novi termin za odtegotanje prispevkov. Načelstvo smatra nadaljnje odtegotanje prispevkov za potrošniški fond kot direktno oškodovanje uradništva.

Sklenjeno je bilo, da se pozove demokratski klub v Beogradu, da kar najbolj energično nastopi za interese državnih namestencev v smislu zgoraj navedenih načel.

Reforma občinskega volilnega reda za Hrvatsko

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Druga sekcija zakonodajnega odbora je na svoji današnji seji razpravljala o volilnem redu za hrvatsko-slavonska mesta. V členu 1. je bila razširjena ženska volilna pravica tudi na one ženske, ki imajo samostojno gospodinjstvo, ali so v javnih ali privatnih službah, in na one, ki so absolvirale kako srednjo ali tem enako strokovno šolo. Za pasivno volilno pravo je bila znižana doba hivališča od 3 na 2 leti. Pri členu 4. je bila črtana ustanova, da izgube oni, ki so s svojim protizakonitim postopanjem povzročili razpust zagrebškega občinskega sveta, pasivno volilno pravico za tri leta. Na predlog posl. Wilderja je bilo v zakon vnešeno, da se morajo vršiti volitve na večih voliščih in da morajo biti kandidatskim listam priložene tudi lastnoročno podpisane izjave kandidatov, da so v resnici privolili v kandidaturu. Razpravljalo se je tudi o raznih drugih izpremembah tehniškega značaja. Radi težnosti se bo vršilo glasovanje s kroglicami. Sekcija je prišla do čl. 14. in bo nadaljevala razpravo jutri.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Z ozirom na dejstvo, da je zakonodajni odbor reformiral občinski volilni red za Zagreb, se je danes govorilo, da bodo zagrebške občinske volitve, ki so vršile 11. decembra, odložene. O stvari je nocoj razpravljali ministri svet. Na predlog ministra Pribičevića je bilo sklenjeno, da se imajo občinske volitve v Zagrebu izvršiti brez odloga po starem volilnem redu. Ta odločitev je padla zato, da se ne bi reklo, da se omejuje meščanska svoboda.

MATI MINISTRA PRIBIČEVIĆA UMRLA.

Zagreb, 7. decembra. (Izv.) Danes popoldne je v bolnišnici usmiljenih sester umrla ga. Kristina Pribičević, mati ministra Svetozarja in poslanca Milana, Valerijana in urednika Adama Pribičevića.

Trgovski inozemski dolгови

Beograd, 7. decembra. (Izv.) V ministrijskem svetu je potočal danes finančni minister o težkočah, v katere je vsel padca naše valute zabredel del naših trgovcev, ki so v zadnjem času naročili mnogo blaga v inozemstvu. Ker je finančni minister odklonil proglavitve moratorija, se je pojavil načrt, da naj bi se ureditev tega vprašanja izvršila s pomočjo državne «Uprave fondov». Uprava fondov naj bi izdala na račun domačih dolžnikov zunanjim upnikom menice v tujih valutah, katerih vrednost bi domači dolžniki pri Upravi fondov pokrili po državnem kurzu v našem denarju tokom 18 mesecev in sleer v štirih obrokih, plačljivih koncem 9., 12., 15. in 18. meseca. Z ozirom na dejstvo, da se vlada nahaja v demisiji, je ministrijski svet odklonil razpravo in sklepanje o tem načrtu.

ZNIŽANJE JANUARSKÉ DVA-NAJSTINE.

Beograd, 7. decembra. Posamezni odseki finančnega odbora narodne skupščine so dogovorno z ministrom in njegovimi eksperti imeli sejo v svrhu, da se izvrši potrebna redukcija proračuna za januarsko dvanaestino, da bi se prilagodilo 80 milijonov dinarjev. Ti odseki so začeli svoje delo. Tako se je prvi sekciji v spoznanju z vojnim ministrom posrečilo, da se je črtala vsota 20 milijonov dinarjev. Druga sekcija je proračun ministra za socialno politiko zmanjšala za osem milijonov dinarjev.

OFICIJELNI KONEC ČESKE RUDARSKE STAVKE.

Praga, 7. decembra. (Izv.) Obratni svet in obratni odbor ostravsko-karvinskega revirja je danes soglasno sklenil, da se zopet prične z delom 8. oziroma 9. decembra v polnem obsegu. S tem je stavka rudarjev definitivno končana.

ČESKI PRORACUN.

Praga, 7. decembra. (Izv.) Budžetni odbor senata je danes končal razpravo o državnem proračunu za leto 1922 in ga predložil za glavno poročilo plenumu. Kot poročevalec je odbor določil senatorja Dvoračka.

Zaupnica Bonomijevi vladi

JUGOSLOVANI PROTI VLADI

Rim, 7. decembra. (Izv.) Na večerajšnjem zasedanju rimskega parlamenta se je odločila vlada Bonomijeve vlade. Bonomi je dobil zaupnico s 146 glasovi večine.

Rim, 7. decembra. (Izv.) Takoj po otvoritvi večerajšnje zbornice se je dal predsednik parlamenta De Nicola besedo ministrskemu predsedniku Bonomiju, da poroča o notranjopolitičnem položaju Italije. Bonomi je odgovarjal govornikom vseh strank, ki so tekom zadnjih sej razpravljali o notranji politični situaciji ter pri tem napadali vlado, češ da je ona kriva slabega položaja v državi. Poimenoval je stališče kabineta do dogodkov o priliki fašistovskega kongresa v Rimu, omenjal kvarne posledice takih in podobnih podjetij in naglašal, da stoji država na principu ohrane avtoritete in da je proti vsakemu nasilju. Dotaknil se je dolžnosti, ki jih imajo pri konsolidaciji države široke plasti ljudstva, zavračal očitke, da je zadnje stavke zakrivila vlada, ter sklenil ekspozé z

apelom na poslance, ki jim je blagor Italije pri srcu.

Nato so pojasnili svoje stališče do vlade nekateri zastopniki strank. Za Jugoslovane je izjavil poslanec doktor Podgornik, da bodo glasovali proti vladi, ker rimski kabinet ni zaščitil jugoslovanske prebivalstva v nobenem oziru, niti na polju šolstva in jezika, niti v področju gospodarstva in uprave. Tajnik zbornice je nato prečital imena poslancev, nakar je sledilo glasovanje.

Prisotnih je bilo 422 poslancev, manjkalo jih je 66. Glasovanj se jih je udeležilo 356. Večina je znašala 179. Za vlado je bilo oddanih 251 glasov, proti vladi pa 105. Zaupnica je torej popolna, ker je za Bonomija bilo oddanih 146 glasov večine. Za vlado so glasovali: demokrati, centristi in reformisti; glasovanja so se vzdržali: fašisti, nacionalisti, liberalci - desničarji in agrarci; proti vladi so glasovali: Jugoslovani, Nemci, komunisti, socialisti in republikanci.

Sporazum med Anglijo in Irsko

POPOLNA AVTONOMIJA IRSKE. — VOJAŠKE DOLOČBE. — ULSTRSKO VPRAŠANJE.

London, 7. decembra. Lord Birkenhead je večerj v parlamentu naznanil podrobnosti dogovora s sinajnovci. Glavni pogoji ureditve tega vprašanja so nastopili:

Z malim pridržkom dobi Irsko isti položaj, kakor Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika. Imenovala se bo «Svobodna irska država». Poizkusilo se bo, urediti Irsko na isti podlagi, ki se je z uspehom uvedla v Južni Afriki. Zastopniki sinajnovcev so pripravljene, sporočiti irskemu parlamentu, da novoustanovljena svobodna irska država ne sklene pogodbe z britsko državo, temveč da vstopi v britsko državo. Zvestoba svobodne irske države napram britski državni skupnosti in kralju Juriju, se bo jasno in nedvoumno izražala v ustavi irske države. V finančnih vprašanjih ima južnirske parlament vodstvo. Irsko bo prevzela gotov del nacionalnih dolgov ter vojnih izdatkov. Ta znesek bo določil razsodnik.

Ako hoče Ulster po enem mesecu po sprejetju zakona obdržati svoja dosedanja pooblastila, jih lahko obdrži. Ako hoče

Ulster obdržati svoje zastopstvo v angleški sodni zbornici, se bo ta sklep spoštoval. Ako Ulster ne bi bil pripravljen, poslali v vseirski parlament svoje zastopnike, mu tega ne bo treba storiti in se bo v tem oziru ščitil.

Ti pogoji se bodo v novem letu predložili obema zbornicama britskega parlamenta. Ako jih obe zbornici ne bi odobrili, bo angleški narod kmalu dobil priliko za odločitev.

London, 7. decembra. V zmislu angleško-irskega dogovora bodo bojne sile britanske države čuvala obale Velike Britanije in Irske do onega trenutka, ko bo mogla irska vlada za to sama skrbeti. Irsko vlada bo britanskim bojnim silam v miru in v vojni na morju in v zraku nudila iste ugodnosti, kakor britanska vlada. Luke Velike Britanije in Irske bodo ladjam obeh dežel dežel popolnoma proste in odprte. Vojaštvo Irske ne bo presegalo števila velikobritanskih čet v primeri na gostoto prebivalstva obeh dežel.

Program nove madžarske vlade

Budimpešta, 7. decembra. (Izv.) Drugi Bethlenov kabinet se je danes predstavil narodni skupščini. Bethlenov programatični govor je popolnoma upravičil bojazni združene liberalne opozicije. Ministrijski predsednik se je pač bavil z vsemi zahtevami naprednega prebivalstva, vendar pa si je povsod pomagal s pridržki.

Splošno pozornost je vzbudilo, da se je ministrijski predsednik grof Bethlen pri najvažnejšem vprašanju — vzpostavitve tiskovne svobode — postavil na stališče, da se mora cenzura odpraviti. Bethlenov govor je bil spremljan v splošnem od viharjih medklicev opozicije, dočim sta se držali vladni stranki popolnoma pasivno.

Začetkom svojega govora je grof Bethlen naglašal, da so bile sedanje izjemne odredbe vsled brezvestne agitacije boljševiških elementov neobhodno potrebne. Ker pa sedaj tako vojaška kakor tudi agitatorska sila boljševizma propada, se bodo izjemne odredbe polagoma preklile, čeprav bodo nekatere, najbolj potrebne, ostale še dalje. (Viharni protestni medklici opozicije. Posl. Szilagyi: «Nad 40.000 oseb se mora dnevno zglaševati na policiji!»)

Grof Bethlen je razpravljaj nato o delavskem vprašanju in izjavil, da smatra spravo med delavskim razredom in ostalimi sloji za neobhodno potrebno. Društvena in zborovalna svoboda bosta razširjeni in tudi pravo udeleževanje strokovnih organizacij bo omogočeno, ako bodo podana jamstva, da se organizacije ne bodo izrabljale v strankarsko-politične svrhe. Zadnja amnestija je bila izdana na podlagi beneškega sporazuma in se bo še razširila. Internacije se bodo revidirale. Pospešeno sodno postopanje se bo vzdržalo le za komuniste, vendar pa bodo preka sodišča obstojala še dalje. Vlada bo izdala še prihodnje dni naredbo, s katero se odpravi cenzura za časopise.

Nato se je ministrijski predsednik počel z židovskim vprašanjem in izjavil, da krščanska politika ne pomenja zasledova-

nje drugovernikov, ampak ljubezen in toleranco. Antisemitiko gibanje je posledica revolucionarnih razmer in gospodarskega nadvlada židovstva v državi. (Poslanec Kerekesz: «Tudi krščansko meščanstvo je bilo strahopetno!» Posl. Droszly: «Krščanski grofi so vsi pobegnili na Dunaj!»).

Grof Bethlen je opozarjal za tem na neizprosni boj, ki se bje na Madžarskem med mestom in deželo in izjavil: «Ako se ne posreči, doseči med obema slojema sporazuma, da se tako zagotovi demokracija, potem mora slediti reakcija». (Medklici: «To že imamo! Huša sploh ne more priti!»).

Vprašanje habsburške dinastije je spravljen iz sveta in vlada vprašanja zasedbo prestola ne bo stavila poprej na dnevni red, dokler se ne pomirijo sedanji razburjeni duhovi.

Glede volilne reforme se je ministrijski predsednik grof Bethlen zadovoljil v svojem programatičnem govoru z običajnimi frazami, naglašujoč, da splošna volilna pravica ne jamči demokracije, ampak jo še ugonablja. (Živahni protestni medklici opozicije). Končno je naštel celo vrsto zakonskih načrtov, s katerimi se bo morala baviti narodna skupščina, kakor: zakon o ustavi, socialno-politične in finančne reforme, davek na vojno dobičke in povznanje že obstoječih davkov. Zaradi nizkega stanja tečaja madžarske krone namerava vlada v prvi vrsti povznanje carinskih tarif.

DIPLOMATSKA KONFERENCA V PARIZU.

Pariz, 7. decembra. (Izv.) Danes se je vršila tu cela vrsta diplomatskih razgovorov. Briand je sprejel zaporedoma angleškega, italijanskega in japonskega veleposlanika, angleški veleposlanik pa je posetil italijanskega in japonskega. O predmetu razgovorov se varuje naistojna tajnost. Govori se, da se pravi pravi soha vrhovnega sveta v Parizu.

Washingtonska konferenca

Osebnostni uspehi posvetovanj. — Trojezve svetovnih držav. — Italija zahteva mandat za razorožitev srednje Evrope.

O glavnem vprašanju razorožitve na morju, to je v vprašanju velikih modernih enot vojne mornarice Anglije, Zedinjenih držav in Japonske se na washingtonski konferenci še vedno razpravlja. Anglija je že v celoti pristala na Hughesove predloge in tudi japonski delegat admiral Kato je izjavil, da je zadovoljen s 60 odstotno relacijo japonskega vojnega brodogradnja napram brodogradnji Anglije ali Amerike, toda popoln sporazum s Japonsko bo mogoče doseči šele potem, ko se vrne angleški zastopnik admiral Beatty iz Londona, kamor je bil odpotoval po nove instrukcije. Kar se tiče podmorske tonaze, zahteva Francija zase 75.000 ton, t. j. toliko, kakor ostale velesile in na katero številko so pristali tudi že ameriški delegati. Glede razorožitve na suhem se je dosegel končnovoljen sporazum na plenarni seji konference. O nekaterih vprašanjih sekundarnega pomena pa so ravnokar začeli razpravljati tri komisije. Ta vprašanja so: vprašanje omejitve vojaške aeronautike, strupeni plini in vojaško pravo. Tudi glede vprašanj, ki se tičejo Daljnega Vzhoda, se je že dosegel načelni sporazum, tako, da ostanejo na dnevnem redu samo še vprašanje teritorialne integritete in finančne kontrole nad Kitajsko in par drugih vprašanj.

O povabilu Nemčije na konferenco se še ni sklepalo. Udeležbi nemških delegatov bi se Francija najbrže protivila. Ker konferenca ne namerava razpravljati o reparacijah in vojnih dolgovih, je verjetno, da bo kmalu končala svoje delo.

Japonski delegat na washingtonski konferenci je izrazil željo po ustanovitvi svetovne pacifiistične trojezve med Ameriko, Anglijo in Japonsko. Trojezva naj bi se osnovala na podlagi štirih starih dogovorov, ki so: pogodba iz leta 1903 o priseljevanju; pogodba Ro-tahamira glede Kitajske; ameriško-japonska pravna pogodba iz leta 1908 ter Ishi-Lansingova pogodba iz leta 1917. Iz kroga predlagatelja za ustanovitev trojezve je izšla izjava, da je bila dosedanja angleško-japonska pogodba naperjena le proti ruskemu protirazjaru v Indijo, Kitajsko in na Tihomirski ocean. Vlada sedanjega položaja pa je postala pogodba brezpredmetna, ker bo razorožitvena konferenca v Washingtonu vprašanje Daljnega Vzhoda itak na novo uredila, Rusija pa vsled svojega notranjega položaja ne priha več v poštev.

«Echo de Paris» javlja iz Washingtona, da je poudarjal italijanski delegat na konferenci v Beli hiši oboževanje premice Češkoslovaške in Jugoslovaške nad sosedni obeh držav. Izjavil je, da zahteva Italija zase mandat, da po svojem načrtu razoroži Jugoslovaško in Češkoslovaško. Mandat je Italiji baje tudi zagotovljen.

General Žekov o bolgarski katastrofi

Posebni dopisnik tržaškega «Piccolo della sera» je z dovoljenjem državnega obtožitelja Janova obiskal v zaporu bivšega generalisima bolgarske armade generala Žekova, ki se je — kakor znano — vrnil v Bolgarijo, čim se je pričel proces proti članom Radoslavovega kabineta. Sam se je stavil sodišču na razpolago. Nasproti omenjenemu dopisniku se je branil Žekov, opozarjajoč, da se doslej ni mogel vrniti v Bolgarijo zaradi slabega zdravja. Ko je nekoliko okrepel, vrnil se je takoj. Pravi, da je kot vojak dolžan, da se vrne in stavi na razpolago bolgarski vladi; pravi, da je pravilno, ločeno in hvaljevredno, da narod bolgarski zahteva, naj se kaznujejo oni, ki so zakrivali njegovo katastrofo; obenem pa pravi, da je sodišče sestavljeno s prevlečko pristranostjo in strastjo in da vsled tega ne bo doseglo svoje svrhe.

Zelo zanimive so njegove izjave o odnosih med Nemčijo in Bolgarijo kakor tudi o generalu Ludendorffu. Domneva, da so se tako z bolgarske kakor tudi z nemške strani ter na političnem in na vojnem polju storile velike in številne pogreške, a odnosi niso bili taki, kakor jih je on želel. Radoslavova vlada je bila slabotna ter je pozostro brez razloga popuščala Nemčiji, ki je to slabotnost prevedla izkoriščala. Pravi, da je samo general Ludendorff kriv napetih odnosov, ki so v drugi polovici vojne dovedli do nezaključenega konflikta, ker so oslabilo bolno sposobnost bolgarske armade. General Ludendorff je bil brutalen, nesposoben ter je preveč pazil na svojo avtoriteto. Bil je preveč ambiciozen in pristranski ter ni upošteval utemeljenih svaril bolgarskega vrhovnega vodstva. Bil je dober tehnik in neukoren delavec, a zelo slab psiholog naroda. Bil je mnenja, da so ljudje strofi, katere se lahko poljubno uporabi. Nasproti Bolgariji ni bil niti najmanj odkritostčen ter se ni niti najmanj oziral na vojne obveznosti Nemčije nasproti Bolgariji. To je

razvidno tudi iz njegovih nedavno objavljenih memoarov, v katerih je zapisal mnogo neresnice o Bolgariji in njeni vojski.

O bivšem carju Ferdinandu pravi, da je bil samovoljen človek, katerega so vodili samo osebni in dinastični interesi. Njegov vpliv na vlado je bil zelo velik, ker se brez njega ni moglo ukreniti ničesar, zlasti ne, ako je bilo proti njegovim interesom. Velika njegova pogreška je bila, da je vse svoje nadežal na Nemčijo, ker je bil mnenja, da se samo na ta način more ohraniti Bolgarija in njegova dinastija. Mnenja je, da separaten mir v dobi vojne ni bil mogoč, dokler je Ferdinand bil bolgarski car, zlasti je vladala vedela, da bi separaten mir bil za Bolgarijo odina rešitev.

Glede katastrofe na Dobrem polju je Žekov omenjenemu dopisniku izjavil, da so vzroki politični in vojaški, povzročeni po notranjih političnih preprih in strankarskih borbah, katere so oslabilo moč in vojno sposobnost bolgarskega naroda. Bolgarska vojska je razen tega mnogo trpela vsled pomanjkanja hrane in zaradi sovražne propagande, zlasti slovilih Wilsonovih točk. Razne intrige v vladi in nesposobnost posameznih ministrov so tudi zelo nepovoljno vplivale na fronto. Bolgarska vojska je bila razen tega prepuščena sama sebi in se je na ogromni macedonski fronti morala boriti proti sovražniku, ki je vsak dan dobival novih moči ter jih mogel koncentrirati na vsakem mestu, dočim je bila bolgarska vojska od dne do dne slabšala. Najtehtnejši vzrok do sebi pomanjkanje rezerv v zaledju, napeti odnosi med Nemci in Bolgari kakor tudi propadajoče zaupanje do Nemcev. Inicijativa je iz bolgarskih rok prešla na sovražnika, ki je izkoristil ta položaj ter na Dobrem polju koncentriral močno vojsko, ki je prebila bolgarsko fronto. A to bi ne bilo vplivalo katastrofalno, če bi ne bilo deorganizacije v bolgarskem zaledju in če bi želja po miru ne bila tako močna v bolgarskem narodu.

Kakor je iz razgovora razvidno, je general Žekov mnenja, da Bolgarija ni bila premagana na bojnem polju, marveč da so poraz zakrivali notranji politični prepri in propaganda defetistov. Videli bomo, kako stališče bo nasproti tem njegovim izjavam zavzel bolgarski tribunal, ki tudi njega pristiha med glavne krivce bolgarske katastrofe, ali obenem tudi med — vojne zločince, o čemer gosp. Žekov nekako sramežljivo molči.

Iz nedavne prošlosti

Na kandidatni listi hrvatskega bloka za zagrebški občinski svet se našla med nositelji liste poleg Stjepana Radića in dr. Gjüre Surmina tudi dr. Mirko Košutić. Košutić je v listi hrvatskega bloka predstavnik najzagrjevalnejših frankovcev; on je znan kot preiskovalni sodnik iz onega svetovnega škandala, ki je zaslu po celotni svetovni pod nazivom zagrebški veleizdajniški proces. Ves svet se je takrat škandaliziral nad to Rauehovo insoencijco, katero mu je narekoval pokojni grof Aehrenthal, ki je s tem procesom pripravljaj aneksijo Bosne in Hercegovine. Ves svet se je zgražal takrat nad tem procesom in v avstrijskem parlamentu je vstal tedanji češki poslanec dr. Masaryk, ki je brezobzirno razkrinjal aranžerje tega justičnega škandala.

Dr. Košutić, ki je bil v procesu preiskovalni sodnik, so Masarykova razkritja tako razburila, da mu je poslal na Dunaj pismo sledeče vsebine:

Profesorju Masaryku
Dunaj.

Ravnokar sem se vrnil s službenega potovanja in sem zvedel za vsebino Vašega predloga v dunajskem parlamentu. Ta Vaš predlog je komentiral tukajšnja «Ustavnost» — (organ barona Raucha, op. ured.) dne 17. maja 1910, št. 112 in Vas nazvala tendencioznega lažnjivca in propalico.

Ker ste v svojem predlogu napadli na način, ki se ga ne bi posluževal niti najumazanejši stvar iz dna človeške družbe, tudi preiskovalnega sodnika — a kot preiskovalni sodniki smo delali v veleizdajniškem procesu štirje sodniki — zato Vas kot prvi preiskovalni sodnik pozivam, da mi v roku 24 ur odgovorite: ali ste mislili pod preiskovalnim sodnikom, ki ga omenjate v svojem predlogu, meno in ali ste pripravili, da obradunate z uredništvom «Ustavnosti», da na ta način dokazate, da ste sposobni za satisfakcijo.

Ako ne dobim odgovora v odrejenem roku, progllašam Vas že vnaprej kot propalico, ničvrednega, gozbdavca, človeka brez poštenosti, skrumitelja časti, kot izvržek človeške družbe, ki pod zaščito imunitete napada poštene ljudi, ki se ne morejo braniti. To sva izjavo bom objavil, ako ne dobim Vašega odgovora, v vseh listih. Ker smatram, da je sramota za slovansko vseučilišče, da se na njem nahaja kot profesor individuum Vaše vrste!

Dr. Mirko Košutić,
kr. sodni svetnik I. razreda in privatni docent na vseučilišču Franje Josipa v Zagrebu.

Ko je bilo to pismo publicirano v hrvatskih madžaron. listih, se je dvignila vsa poštena hrvatska javnost proti dr. Košutiću in vseučiliška mladina ga je napadla iz univerze, ko je prišel predavati...

Danes je taisti profesor Masaryk predsednik češkoslovaške republike, človek, ki ga poštuje vse svet, a dr. Košutić je danes kandidat «Hrvatskega bloka», ki kandidira skupno z dr. Surminom, nekdanjim ustanoviteljem in voditeljem hrvatske napredne stranke. Res žalostna in pomilovanja vredna družba!

Politične beležke

— Stjepan Radić pod oblogo zaradi zločinstva proti državi. Kakor poroča «Riječ» iz Beograda, je ministrstvo pravde prejelo prošnjo sodnega stola v Zagrebu, s katero se zahteva izročitev Stjepana Radića zaradi zločinstva, označenega v točki 4. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, kaznjivega z 20letno ječo. Po soglasni izpovedi obdolžencev in priki, ki so bile zaslišane v tej kazenski zadevi, je Radić ob priliki delne mobilizacije, ko so ga vprašali, ali se vojaški obvezniki morajo odzvati vojaškemu pozivu, izjavil, enaj sporoče v selu, da ni treba iti k vojakom ker niso prisegli kralju, ampak republiku, a kder je prisegel kralju, naj gre k vojakom. Izročitev Radića pride na dnevni red, čim se sestane narodna skupščina.

— «Makedonsko vprašanje.» Nekje v inozemstvu se je sestel makedonski komitet, ki mu pripadajo po en Albance, Turk, Romun in Bolgar; ta komitet je poslal mednarodnemu kongresu za pravice narodov v Ženevi nekako spomenico, v kateri zahteva « neodvisno makedonsko državo ». — To konfuzno spomenico je seveda z velikim veseljem ponatiskal «Slovenec» in dodal binavsko opazko: «toliko v informaciji.» S tem je slavnostno »Slovenec« humoriisti hotel seveda polati nov argument za svojo avtonomijo, češ tudi Makedonci zahtevajo nekaj sličnega kot mi slovenski avtonomisti. Spomenica makedonskega komiteta je sama po sebi zgodovinski falsifikat. Ako se v njej trdi, da so se borili Makedonci za nekako samostojno državo, je to navadna laž, kajti niti bolgarski, niti srbski, niti grški komiteti niso imeli v programu samostojne Makedonije, ampak samo osvoboditve zasvojenega naroda izpod turške jarma. — «Slovenec» je prav dobro vedel, zakaj je priobčil s svojo binavsko pripombo to spomenico, toda kdor pozna le malo Makedonijo in tamojnje razmere, bo takoj uvidel zlobno »Slovenčev« nakanu, zlasti ker se v tem makedonskem komitetu nahajajo Bolgari, Turki, Romuni in Albanci, a med njimi ni niti enega Srba!

Po svetu

— Jugoslovanski komunisti na Dunaju spušteni na svobodo. Te dni je dunajsko državno pravdnštvo sklenilo, da spusti na svobodo dva zaprta jugoslovanska komunisti. Vsek bo moral položiti kavcijo dveh in pol milijonov kron.

— Avstrijska vlada in poškodovana tuja poslanstva na Dunaju. O priliki zadnjih dslavskih protidragunjskih izgradov na Dunaju so demonstranti poškodovali mnogo tujih poslanstev, katerim so razbili in uničili vse opravo. Da se izogne nadaljnim neprilicam v tem vprašanju, je avstrijska vlada potem svojega zunanjega ministra sporočila vsem prizadetim poslanstvom na Dunaju, da bo vlada republike povrnila vso škodo, ki jim je bila prizadeta. Proti krivcem je v teku tudi preiskava.

— Dunajska vlada in zahteve avstrijskega delavstva. Pred par dnevi smo prišli pogoje, ki jih je stavilo dunajsko delavstvo avstrijski vladi glede omejitve neznosne dragine. Sedaj poročajo z Dunaja, da je zvezni kancelar Schober izjavil delavskim zastupnikom, da se avstrijska vlada s vso resnostjo bavi s finančnim načrtom socialnodemokratske stranke in da bo podvela otte korake proti verižatstvu in spekulaciji. Vlada je obljubila, da upelje strogo državno kontrolo nad valutnim in deviznim prometom, da bo z vso resnostjo nastopala proti spekulaciji ter izvedla delno premoženjsko odjajo, ter obdačenje velikih premoženj. Poleg tega bo vpeljala obilgatorično otroško zavarovanje.

— Zračne zveze s Prago. Prihodno spomlad bo letalska družba v Pragi, ki je dosedaj vzdrževala dnevno zvezo Praga-Pariz in Praga-Varsava, upostavila tudi zvezo Praga-Bukarešta preko Budimpešte in Praga-Beograd. Vrhutega je projektirana dnevna zveza Praga-Berlin preko Dresdenu, ki bo imela zvezo z Londonom. Vlada je obljubila družbi 6 milijonov kron podpore in namerava vrhutega na letališču pri Pragi zgraditi v svrhu povečanja letalske službe 4 nove tolozobetonke hangarje.

— Internacionalni demokratski kongres v Parizu. «Ere Nouvelle» poroča, da se bo vršil od 4. do 11. prosinca v Parizu internacionalni demokratski kongres, na katerem bodo sodelovali tudi nemški politiki. Kongres je sklical hrvatski demokrat Mark Sanguier, ki je v «Ere Nouvelle» objavil tudi program kongresa, katerega glavna naloga je, razen vojaških garancij zahtevati tudi moralne garancije, na podlagi katerih bi Nemčija ne bila več opasna za Evropo.

— Ureditev vprašanja Gornje Šlezije. Na ženevskih pogajanjih je sedaj določen pripravi del za poljsko-nemška pogajanja in natančno odrejen delni program. V zadnjih dveh sejah je bilo odrejenih 11. podoborov s določenim delavnim programom in sedanjem: 1. Odbor za železnice (Katovice), 2. za vode in električne centrale (Hindenburg), 3. za finančna vprašanja (Katovice), 4. za pošto (Opole), 5. za uvoz in izvoz (Bitom), 6. za prometovnice (Katovice), 7. za delodajalce in delavce (Katovice), 8. za socialna zavarovanja (Katovice), 9. za obmejni promet (Bitom), 10. za splošna vprašanja juridične narave in koncesije (Bitom), 11. za zaščito manjšin (Bitom). Na podlagi te razdelitve ima 6 podoborov svoj sedež v nemškem, 5 pa v poljskem delu Gornje Šlezije.

— Baron George Sonnino umrl. Iz Rima poročajo da je umrl George Sonnino, brat bivšega italijanskega zunanjega ministra.

— Nemčija proti antantini vojaški komisiji. Nemška vlada pripravlja noto v kateri se hoče pritožiti zoper delovanje vojaške komisije, ki se baje ne drži določil po členu 203. versailleske mirovne konference (razorožitev nemške države).

— Novo bojno orožje na Angleškem. V dobi, ko se rešuje na washingtonski konferenci problem razorožitve delajo Angleži poskuse s popolnoma novim bojnim orožjem. Zgradili so nov tank za uporabo na kopnem in na vodi. Tank se giblje z hitrostjo 50 km na uro in sicer na kopnem in na vodi. Poskusi so baje prav dobro uspeli. Novi tank je sličen torpedu, ima zelo močno stroje in tehta 10 ton. Oficielni predstavniki, ki so prisostvovali poskusom, so izjavili svojo popolno zadovoljstvo. O tem se seveda nič natančnega ne izve, ker se vrši popolnoma na tihem.

— Propadanje Carigrada. — Letna poročila carigradskega policijskega predsednika kažejo najbolj jasno, kako Carigrad od leta do leta propada. Zadolžnih 18 let je zgorelo v Carigradu 1500 hiš, a nihče jih ni na novo zgradil. Ker je mestna blagajna popolnoma prazna, ni niti misliti na popravilo teh hiš. Mesto potrebuje nove moderne stroje za gašenje in mora vsled tega najeti zunanje posojilo, pri kakšnem evropskem zavarovalnem društvu.

— Opustitev angleško-japonske zveze. «Daily Mail» poroča iz Washingtona, da si hosta Anglija in Japonska gotovo uradno odpovedali prejšnjo zvezo na prihodnji javni seji konference. Nato se podnišo nova pogodba med Zedinjenimi državami, Anglijo, Francijo, Japonsko in Kitajsko. Baje Lo objavljena o tem posebna spomenica že ta teden.

Prosveta

Koncert Julija Betetia. Zopet nas je enkrat posetil. Da bi nas le še večkrat. Ni čuda, da ga imajo Dunajčani tako radi. Njegov glas je v nižini kakor doneč bron in v višini čustveno prisrčen. Lajovicveo «Serenado» je odpel tako nežno občutno, da je občinstvo še dolgo ne bo pozabilo, kakor tudi Pavčičevih ljubkih stvaric ne, tiste barvovite «Priplula je pomlad» in scherzosa «Dedek Samonog». Adamčičev «Nocoj je pa svetla noč», je moral na željo občinstva ponoviti. Petnajst pesmi je pel, med njimi tudi dolgo, pa vse enako skrbno in občutno, prav nič ni popustil. Zadnjo pesem, Gierbčičvo «Pojdem na prelo», je moral tudi ponoviti. Kako je umeinik pri nas priljubljen, je pokazala udeležba, ki je bila naravnost slajna. — G prof. Ravnik mu je bil dober in občutljiv klavirski partner. Bil je lep večer. Še kaj takih!

Cankarjeva proslava v Ljubljani. Del. Izobr. društvo «Svoboda» priredi v soboto ob tretji obletnici Cankarjeve smrti proslavo v Mestnem domu ob 8. zvečer. Predaval bo o Cankarju in njegovem delu pesnik A. Podbevšek, gđ. Stenčanja Ravnikarjeva pa bo recitirala odlomke iz Cankarjevih del. Vstopnina znaša 1 dinar. Ker je večji del čistega dobička namenjen Cankarjevemu spomeniku, pričakujemo obilne udeležbe. Obenem opozarjamo, da je izšla lepa Cankarjeva številka družinskega mesečnika «Kresa», ki stane 6 dinarjev in da je «Svoboda» izdala tudi razglednico s Cankarjevo sliko, katere vrednost pol dinarja. Tudi od razprodaje «Kresa» in razglednic je večji del dobička namenjen Cankarjevemu spomeniku.

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani. Florijanska ulica 27/1. Danes, na praznik dne 8. decembra ob 8. zvečer izborna veseloigrca «Težke ribe». V nedeljo dne 11. decembra ob 8. uri zvečer ob obletnici Cankarjeve smrti spominjski govor o življenju in delovanju našega duševnega velikanu, recitacije, deklaracije in alegorije njegovih del. V soboto dne 17. in v nedeljo dne 18. decembra ob 8. uri zvečer Cankarjeva drama «Kralj na Betajnovi».

Hrvatsko pevsko društvo «Kolo» iz Zagreba priredi v nedeljo dne 18. decembra t. l. v veliki dvorani hotela «Union» koncert z izbranim sporedom. Pevski zbor šteje 80 pevcev in pevki ter je ravnokar absolviraj z najlepšim uspehom koncertno urnelo v Beogradu, Subotici in Ostjenu. V Beogradu je prejelo društvo od kralja odlikovanje red sv. Save III. razreda. Na ta koncert je dunes opozarjamo naše občinstvo.

Na konservatoriju «Glasbene Matice» Ljubljani se poučujejo sledeči orkestrski instrumenti: flavta, obra, klarinet, rog, trombeta, pozavna in kontrabas. Ravniateljstvo konservatorija «Glasbene Matice» vabi, da se priklase za te predmete: novi učenci. Priglasiti se je v pisarni «Glasbene Matice» v Gosposki ulici 81 med uradnimi urami.

Ljudsko vseučilišče v Mariboru. V srtrek dne 15. t. m. predava univ. prof. dr. Karel Ozvald o temi: «Kaj je in kaj ljudska univerza».

Na ljudskem vseučilišču v Zagrebu hosta ta teden predavala prof. Manojlović o «Starem Orientu in njegovi kulturi» in don Franjo Bulić, naš znan arheolog, ki je bil v soboto promoviran za častnega doktorja, o «Diokeclanovi palači v Splitu». — Pri nas bi taka-le poljudne predavanja tudi ne bila napačna.

REPERTOAR LJUBLJANSKEGA GLEDALIŠČA.

Drama.
Četertek, 8. dec.: «Pampeliška». Ob 15. uri. Izven.
Četrtak, 8. dec.: «Ljubez». Ob 20. uri.
Petek, 9. dec.: «Pampeliška». E.
Opera.
Četrtak, 8. dec.: «Labodje jezero». Izv.
Petek, 9. dec.: «Tosca». D.

Sokolski vestnik

«Sokol» Moste priredi v nedeljo 11. t. m. ob sedmi uri zvečer «Akademijo» s poučnim predavanjem in telovadnimi nastopi v telovadnici na Selu. K obliini udeležbi je vabljeno članstvo in društva na klonjeno občinstvo.

Sport in turistika

Planinski koledar za leto 1922. se k razposlal na vse stare in nove naročnike. Ako se je morda kdaj prezrl, naj naroč koledar nemudoma pri «Založništvu Planinskega koledarja (Br. Rotter), Maribor, Krekova ulica 5/l.» Društva in posamezniki so naprošeni, da naročijo samo plačano število izvodov ter vpošljejo za vsak naročen izvod znesek 21 kron ali 5.25 dinarja po nakaznici, ker se vsled visokih tiskovnih stroškov pozneje vrne ne izvode ne more vzeti nazaj v račun.

ŽELEZNIČARJEM!

Koalicija strokovnih železničarskih organizacij kraljevine SHS sklicuje javen železničarski shod v veliki dvorani hotela «Union» dne 9. t. m. ob 19.30 uri (pol osmih zvečer).

Dnevni red:
Poročilo delegatov vrhovnega odbora Koalicije o podvzetih korakih v Beogradu. Železničarji! Vaša dolžnost je, da se shoda točno in polnoštevilno udeležite! Vodstvo Koalicije

Dopisi

ST. VID PRI LJUBLJANI.

«Čudovita so pota božje previdnosti» smo rekli po novih volitvah v krajni svet. Ozirom se nazaj devet let. Tedaj je naš dični V. Zabret z večino štirih glasov (24 proti 20) izbral v krajni šolski svet ljudi, ki so mu dovolili spraviti občino ob staro šolo, katero je zgradila občina, katere pa je sedaj last cerkve, ki je ne rabi, dasi občina niti lastne pisarne nima. To Zabreta ni motilo. Danes se je list obrnil: s 24 glasovi proti 16 je pogorela Zabretova stranka. Videč položaj je Zabret izročil enemu svojih kmarcev protest SLS in zapustil nato volišče. V svojem protestu se hučuje, da se zaradi opozicije drugih strank SLS vzdržuje volitev. Naj bo potolačen; večina je volila lahko tudi brez njega in njegovih pristaev. Sedaj bo morda le spoznal, da je v opoziciji; vsekakor pa bo priznal, da so res čudovita pota božje previdnosti.

RAKA PRI KRSKEM.

Raški «Sokol» je razmahnil v zadnjem času svoje peruti tako, da navdaja srčno veselje in zadovoljstvo vsakogar nas, ki se zbiramo pod sokolskim praporom. Za sokolsko idejo navdušeni raški fantje se z največjo vneto in vztrajnostjo vežabjo v telovadnih vajah za pomladanske javne nastope, predvsem za I. jugoslovanski vesokolski zlet v Ljubljani. Marljivo delujeta dramatski in pevski odsek, poektrujeno je tudi za plesne vaje, a velike važnosti je, da je bila preteklo nedeljo otvorena društvena knjižnica s poučnim in zabavnim štivom ter čitalnica z vsemi najnajneprednimi listi — dnevniki in mesečniki — in srbohrvatskimi ilustriranimi listi. — Večno ostanemo hvalni našemu dobrotniku g. Vinku Bonu iz Krškega, ki nam je dal na razpolago prostor v njegovih hiši na Raki za našo društveno sobo brez katere smo bili od lanske ustanovitve našega društva do danes. Imamo še več dobrotnikov, ki skoro tekmujejo med seboj, kdo se bolj izkaže za korist našemu društvu. Čast in hvala vsem, ki podpirajo našo družvo! — Naj pa ne bo pozabljeni oni, katerega bi njegovih nasprotniki najraje vtopili v žlici vode, namreč ustanovitelj našega društva — nadučitelj in podstojar Janko Golob. On je najkrepkejša opora in stebel našega društva, katerega podpira v raznih odsekih vse udeležstvo. — Višji šolski svet je izbral Janko Goloba pohvalno priznanje za njegovo šolsko in izvenšolsko delovanje. Castitamo mu in obenem mu želimo novih uspehov pri šoli, posebno pa pri trevenjskem delovanju v našem sokolskem društvu. Zdravo!

Domače vesti

P. n. naročnikom: Zaradi medznega gibanja tiskarskega osoblja tiskarne na graznik ne delajo. Zato izide prihodnja številka "Jutra" še le v soboto.

Odklikovanje predsednika višjega šolskega sveta. Včeraj dopoldne je pokrajinski namestnik izročil predsedniku višjega šolskega sveta gosp. dr. Stanislavu Beuku podeljeno mu odklikovanje reda sv. Save IV. razreda. Po nagovoru gosp. pokrajinskega namestnika na odklikovanje, v katerem je poudarjal njegove velike zasluge na šolskem polju, so se ta v kratkem govoru zahvalil za odklikovanje. Slavnosti je poleg ravnateljev in nekaterih profesorjev ljubljanskih srednjih šol ter uradnikov višjega šolskega sveta in prosvetnega oddelka prisostvoval tudi načelnik prosvetnega oddelka pokrajinske uprave gosp. dvorni svetnik Skaberne.

Naš poslanik v Pragi, dr. Bogomil Vošnjak, je dne 3. decembra na povratku v Prago potoval skozi Maribor.

Imenovanje inženjerja Alojzja Tavčarja v Ljubljani je imenovan za pristava na zvezdu za rastlinoreje gospodarsko-šumarske fakultete zagrebške univerze. Obenem mu je poverjena uprava tega zavoda ter predavanja z vajami iz rastlinoreje.

Peoblastilo za civilno inženjersko prakso. Ministrstvo za gradbo objavlja, da se je inženjerju Adolfu Baumlu in geomežu Rihardu Stiegenerju, obema v Mariboru izdalo pooblastilo za izvrševanje javne civilne inženjerske prakse.

Izpit za meščanske šole so napravili pred ljubljansko izpraševalno komisijo: Anton Dragan, Anton Smerdelj, Klotilda Waschte-Burger (z odliko), Marija Deržaj, Marija Tavčar ter šolske sestre Josefa Rakovec, Marija Sušnik, Alma Trtnik in Ursula Zupančič.

Stalno upokojen je Josip Rus, višji števni upravitelj pri davčnem uradu v Celju.

Himen. Na Dunaju sta se dne 3. decembra poročila ga. Iva Setinka, članica mariborskega gledališča in g. Fran Setina, bančni uradnik.

General Mane Budisavljevič †. V Mödlingu pri Dunaju je dne 26. novembra v starosti 68 let umrl general v p. Mane Budisavljevič. Bil je mnogo let profesor matematike na bivši vojaški akademiji v Mödlingu. Pokojnik je spisal več znanstvenih del iz področja matematične znanosti.

Umri je v Ptujski gori g. Janko Šegula, brat naših komisijnikov g. Frana Šegule, strokovnega učitelja v Ptuj in g. Josipa Šegule, učitelja v Mariboru. Njegov oče je!

Smrtina kosa. V Ljubljani sta umrli magistratni uslužbenec g. Josip Norak in splošno znani ribič in posestnik Janez Čifman. V Dolenji Brezovici na Dolenjskem finančni recipient Ivan Šiebori.

Otvoritev akademskega kolegija v Ljubljani. Štoci se je vršila intima proslava formalne otvoritve akademskega kolegija v Ljubljani (bivši hotel Triglav, odnošna Ilirija) v katerem ima svoj dom 135 akademikov. Slavlje se je pričelo s petjem narodne himne »Bože pravde«, ki jo je izvajal domač akademski zbor. Pred sedmimi načelstvom »Akademskoga kolegija« načelnik Ribnikar je v daljšem nagovoru obrazložil velik pomen akademskega vzgojevališča, kakršno je akademski kolegij. Svoj govor je končal z vzklikom na slovo in bratstvo trimejnega naroda, s slavo na domovino in njene narodne vladarje ter zaklical najvišji nadzornik države Jugoslavije, akademski mladini: Vivat crescent, floreat! Predsednik akademске organizacije v kolegiju g. Dekleva je slika, v kako žalostnih razmerah je morala univerzitetna mladina v Ljubljani preživeti prve dve leti po preobratu, zlasti v »Akademskem domu« na gradu, dokler se ni dal dišavstvu na razpolago akademski kolegij. Predsednik nadzorstva »Akademskoga kolegija« dr. Majaron je opozoril na važnost dejstva, da mladina študira v domovini in na razliko, kako so akademiki študirali prej v tujih mestih in na tujih univerzah. Zeli dišavstvu v akademskem kolegiju zlasti zdravje in je mladost. V imenu »Akademskoga podpornega društva« so zahvalili njegov predsednik g. Baš načelstvu in nadzorstvu »Akademskoga kolegija«. Slavlje, katerega so se udeležili poleg članov načelstva, nadzorstva in sodelavcev »Akademskoga kolegija« le je visokošolci, ki so sprejeti v akademski kolegij, je s skromnim prigrizkom in čajno končalo ob zvokih domačega akademskoga orkestra.

Podaljšani rok za prijave obvezne pokrajinskih avtonomnih dolgov. Gospod minister za finance je odredil z odlokom z dne 26. novembra 1921, da se rok za prijave obvezne pokrajinskih avtonomnih dolgov Hrvaške, Slavonije, Bosne, Hercegovine, Slovenije in Dalmacije (»Uradni list« št. 132) podaljša do dne 31. decembra 1921 za vse imetnike takih obveznic, v državi in inostranstvu, ki prijavijo do sedaj niso mogli predložiti. Državlani, ki žive v kraljevini morajo predložiti prijave generalni direktorji državnih dolgov v Beogradu, državljani pa, ki žive v inozemstvu diplomatskemu predstavniku naše kraljevine. V prijavi naj se navede: 1.) Ime, priimek, poklic, stanovitve in državljanstvo lastnika. 2.) Vrsta obveznice (naslov posojila) serija in številka lastnik tudi nominalna vrednost vsake posamezne obveznice. 3.) Od kdaj je v posesti obveznic. 4.) Kje, pri kateri

državi napravi ali pri katerem državnem zavodu se izplačujejo kuponi — obresti. (Uradno).

Otroški domi. V celi naši kraljevini se nahaja vsega 56 državnih in 99 zasebnih otroških domov; tem daje ministrstvo za socialno politiko izdatno subvencijo. Državne otroške domove upravlja ministrstvo za socialno politiko preko svojih organov, obenem pa vrši nadzorstvo nad vsemi privatnimi in polprivatnimi domi. V večini domov je nameščeno blizu 10 tisoč otrok.

Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani pozivlja vse češkoslovaške podanike, ki stanujejo v oblasti imenovanega konzulata, in so lastniki obveznic za avstro-ogrsko vojna posojila, katere so dali proti reversu otlogovati z jugoslovanskim zlogom, naj pošljejo svoje revereze takoj tukajšnjemu CSR, v Ljubljani, ki jih bo odposlal generalnemu konzulatu češkoslovaške republike v Beogradu v nadaljnjo ukrepitev. Omenjeni reversi naj se pošljejo najkasneje do 31. decembra 1921 tukajšnjemu konzulatu. Vendar se pa s tem ne prejudičita poznejšemu odloku vlade češkoslovaške republike, če so bodo in pod katerimi pogoji se bodo ta vojna posojila poplačala.

Sole »Lahkih jahačev«. Ministrstvo za socialno politiko razglasi, da se ustanove pri drž. živinorejskih zavodih sole »Lahkih jahačev«, katere sole oskrbujejo gojenice, ki so dovršili osnovno šolo in so v starosti med 12. in 16. letom, popolnoma s hrano in perilom ter vojaško obleko (poletno in zimsko) skoraj ueno dobo dveh let. Gojenice poučujejo posebni jahalni učitelji. Po dovršeni dveletni šolski dobi je gojenec dolžan ostati še tri leta. Ako pa ima fant veselje do te jahalne službe in ostane sploh zraven, mu država popolnoma zagotovi njegovo bodočnost. Omeniti je še, da dobe gojenec razen popolne oskrbe tudi še denarjni prispevki za svoje male potrebe in to že kar v prvem šolskem letu. Za služaj bolniki prevzame država zdraviljenje in vso oskrbo. Pogoji: 1.) Starost od 12. do izpolnjenega 16. leta. 2.) Biti morajo dobiči zdravi in sposobni za jahalno službo. 3.) Do vršiti morajo osnovno (šolsko) šolo. 4.) Njih vedenje mora biti dobro. 5.) Za vstop je potrebno dovoljenje staršev ali njih namestnikov. Sprejemajo se samo uboge vojne vdove. Morebitne objave naj se pošljejo na naslov: Josko Bizjak, t. št. predsednik drž. zaštite deca in mladine v Celju. Cas prijave je do 30. decembra 1921. Pričetek sole bo začetkom avgusta leta 1922.

Zavarovanec »Splošnega uradniškega društva na Dunaju«. Prijeli smo: »Splošno uradniško društvo na Dunaju« boho izplačevati zapadle zavarovalnine v avstrijski valuti. To je naravnost neumljivo, ker so člani vplačevali do sedaj vse premije v jugoslovanski valuti in je krilo društvo svoja izplačila v Jugoslaviji do sedaj še vedno iz tekočih dohodkov v tej državi. Za uradniške družine bi bil ta način izplačevanja naravnost katastrofalna, zlasti za tiste, ki so vplačevali že po 30 do 40 let. Zakaj se člani ne združijo in ne obnejo do države za posredovanje, da bi rešili, kar se da rešiti? Ali ni mogoče zahtevati iz rezervnega sklada znesek, ki bi se določil sorazmerno po vplačilih iz Jugoslavije in s tem denarjem osnovati zavarovalno uradniško društvo za Jugoslavijo? Znamite se prizadevati! Ne dajte ogoljufati svojcev.

Disciplinarna obsodba ljubljanskega odvetnika dr. Pegana je postala pravomočna, ter se je njegova odvetniška pisarna zaprla. Likvidacijo tekočih poslov je prevzel odvetnik dr. Vrtačnik.

Jugoslovanske napredno akademsko društvo »Jadrana« v Ljubljani izreka povodom lepo uspelega II. Slovenskega večera najtoplejšo zahvalo celokupnemu damekemu komiteju, posebno zahvalo pa smo dolžni ga. Franju dr. Tavčarjevi, ga. dr. Žerjavovi in ga. dr. Zarnikovi, ki so s svojim poštovnim delom v prvi vrsti pripomogle do lepoga moralnega in gnetnega uspeha. Enako zahvalo izrekamo tudi opernim solistom, gđ. Kalinovi in gđ. Kalovskovi ter g. Zabejcu, in rukomnu pevskemu zboru ter vsem ostalim za prijazno sodelovanje pri slavni akademiji. Da je prireditev tudi v gnetnem oziru slajno uspeša, je zasluga številnih naših dobrotnikov, ki so deloma v blagu, deloma v denarju pripomogle do lepoga gnetnega uspeha. Iskrena hvala vsem! — Odbor akademskoga društva »Jadrana«.

Glasbeni odsek Sokola II. v Ljubljani naznanja bratom, da se vrši orkestralna vaja v četrtak dne 8. decembra ob pol 15. uri.

Društvo »Sofa« v Ljubljani bo imelo odslaj vsako soboto redne sestanke v salonu hotela »Lloyd«, Sv. Petra cesta, združene z rednimi prodavnjami. Prvi sestanek je v soboto dne 10. dec. ob 8. uri zvečer. Predaval bo g. dr. J. Lah. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva.

Ruski dijaki v Ljubljani priredijo s sodelovanjem ljubljanskih akademikov v nedeljo dne 11. decembra v zgornjih prostorih Narodnega doma akademsko s plešom in prosto zabavo. Akademijo izvajajo: Ruski moški zbor, g. Bangarov, Lovsevič, Arhlopov, in člani kr. nar. opere gđ. Thalerjeva, g. Lavar. Pleš vodi ga. Poljakova. Čisti dobiček je namenjen v podporo bednim ruskim dijakom v Ljubljani. Začetek točno ob 20. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

Akademsko društvo »Triglav« v Zagrebu nam javlja, da se vrši v soboto, dne 10. t. m. ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih (Duga ulica 33) II. redni občni zbor »Triglava«. Na občni zbor so vabljeni tudi gg. starostniki in po njih uvođeni gostje.

Podružnica Lovskega društva v Mariboru. V Mariboru se je ustanovila podružnica Slovenskega lovskega društva. Za načelnika je bil izvoljen g. Klobučar.

Slov. obrtno društvo v Mariboru skliče za 11. decembra v Gambirnovi dvorani obrtniški shod.

Darila za slepe. Gospa Krista Jelenc, inženjerjeva soproga v Ljubljani, je podarila slepemu gojenecu Litre, zankar ji izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Bože pravde. Iz Zuzemberka nam poročajo: Sirom Dolenjske po svoji strupenosti prosili zuzemberški dekan Gnidovec je izveril nov junaški čin, za katerega mu je dobil red sv. Bonaventure 1. klase. Kakar se škaristi povra. Na dan praznik dne 1. decembra so imeli na čast osnovne šole na Dvoru mas. Po masi so zapeli »Bože pravde«. Takoj nato pa je dal Gnidovec poklicati nadučitelja v nakristijo, kjer je kričal in divjel nad njim, da je škof ukazal peti slovensko »Pravde Boga« in ne srbsko »Bože pravde« in da dokler bo on dekan v Zuzemberku, se ne bo nikdar več pelo v cerkvi »Bože pravde«. Moč pač ne more zatajiti svojega strupenega sovraštva do vsega, kar diši po Srbih in pri tem ga nič ne moti dejstvo, da je »Bože pravde« kraljeva himna. Branil so je te himne v cerkvi od preobrata do danes, sedaj pa, ko je škof šel Jęglic te odnehal, pa skuša nasprotovati vsaj pri besedilu. Opozorjamo pri tem na dejstvo, da je pokrajinski uprava uticala peti pri šolskih molah vse tri himne in sicer vsako v originalnem besedilu. Zanimivo pri tem moču je tudi to, da ima velik vpliv tudi na novomeški okrajni šolski svet, ki dohaja pri njem vedno informacije o uštelstvu zuzemberškega sodnega okraja. Pač lepe informacije! Naj se vendar še enkrat napravi konec temu Gnidovemu paševanju.

Krompir za Ljubljano. Občinstvo se opozarja, da so govorice, da je krompir močne sprovizacije zmanjšan, popolnoma neutemeljene, o čemur se lahko vsaka stranka v skladu s osebnimi preprič. Razprodaja se vrši vsak dan dopoldne do 11. ure in popoldne od 2. do 5. ure.

Izpremiba posesti v Ptaju. Hišo gospodine Točere v Primenovi ulici v Ptaju je kupil g. Blazek, ki se je nedavno vrnil iz Amerike, za 380.000 kron. V hiši namerava urediti moderno pekarno. Pernatovo hišo v Krokovi ulici pa je kupil trgovec Cvikel iz Hajdina za 500.000 K.

Volčkov v zagrebški okolici. V torkeljstaj sta se seljaka Andrej Magdič in Ivan Tršič iz Oborova podala na pot v Zagreb. Na potu so je upadli lačni volkovi in sta se jih seljaka komaj obranila. Tudi drugod v zagrebški okolici so se zadnje dni pojavili volkovi.

Volčkovi na železniški progi. Iz Sarajeva nam poročajo: Policijska patrulja, ki je v nedeljo ponoči vrhila v Hrasnem svojo službo, je na železniški progi blizu Sarajeva opazila dva volka, ki sta se blizala policiistom. Eden izmed policiistov je ustrelil, nakar sta volka izgnila v temi.

Pelikani v Bački. Novosadski »Doutches Volksblatt« poroča, da so se te dni pojavili v Bački pelikani, katerih že mnogo let nismo videli. Lovcem se je posrečilo, da so tri teh redkih gostov ustrelili. Eden arednih lovcov je prinesel svoj plen na prodaj v Novi Sad, kjer je malomarna plica vzbudila veliko senzacijo.

Nemški bujakaš izgnan iz Jugoslavije. Kakor nam javljajo iz Velike Kikinde v Banatu, je bil te dni izgnan iz Jugoslavije graški profesor dr. Almas, ker je proti naši državi vodil med tamkajšnjimi Nemci vlagomansko propagando.

Arencija velike tatinske družbe v Mariboru. Mariborska policija je izsledila zopet veliko tatinsko družbo, ki ima na vseh celo vrsto drznih tatvin in vlovom ne samo v Mariboru, ampak tudi v Celju, Ljubljani in Zagrebu. Med drugim je izvedla vlome v trgovino Vorše v Mariboru, kjer je nakradla za preko 30.000 K blaga, v hiše na Tattenbachovi cesti št. 16, Aleksandrovi cesti št. 67, Krokovi ulici št. 14 in na Ruški cesti št. 31. Dosedaj so bili aretirani: Adalbert Rubla, Josip Releher, Ivan in Justina Kmetič, Josip Breznik, Martin Juranič, Pavel Maje in Franc Otorepec. Zlikovec so imeli svoje abanilišče v kavarni Neger na Glavnem trgu.

Samomor v odvetniški pisarni. V torkeljstaj je prišel v odvetniško pisarno dr. Pomerja v Zagrebu njegov klient in znanec Blaž Pepelnjak iz Glavnice pri Belovarju. Bil je precej razburjen ter je zaprosil dr. Pomerja, naj ga spravi do mrtve. Ko se je odvetnik oblačil, da bi šel z njim, je Pepelnjak naglo potegnil iz kapa revolver ter si pogljal kroglo v srec. Bil je na mestu mrtve. Pepelnjak je bil premočen posestnik. Varok samomora ni znat.

Izgrabil se je blok vstopnic za Matjažev večer Sokola I. Ker je blok za nabitelja brez vrednosti, so prosti, da ga odda v upravi »Jutra«, Prošernova ulica 54.

Kupim dobro ohranjeno podoficirsko topniško sabljo. Omenjena ponudba na naslov Prago Cinič, Vanska cesta št. 20, Ljubljana.

»ITO« pasta krasno čisti zobe in odstranjuje beleni rob na robčih.

Gospodarsstvo

DVOJE VAŽNIH DELNIC.

Po razkroju Avstro-Ogrske je izgubil pretečni del dunajskih papirjev za nas skoro vsako vrednost. Velik pa je ostal naš interes na delnicah in obligacijah dveh ogromnih podjetij bivše Avstro-Ogrske, to sta Avstro-Ogrska banka in Južna železnica.

Politična likvidacija prejšnje monarhije je bila izvršena pred tremi leti. Gospodarska likvidacija se danes ni gotova. Težko, če prinese bodoče leto končno rešitev problema Južne železnice. Za Avstro-Ogrsko banko pričakujejo gospodarski krog do poletja prihodnjega leta zaključitev likvidacijskega postopanja.

Naša država je kot delna suksesijska tvorba prejšnje monarhije na dolgovi in imovini prej imenovanih podjetij v največji meri zainteresirana.

Zunanjo sliko imovinskega stanja in sprememb nam kažejo cene vrednostnih papirjev obeh podjetij. Delnice Avstro-Ogrske banke kakor papirji Južne železnice (Iombardni, Julisüd, Aprilsüd itd.), so v zadnji efektualni hausse dunajske borze poskočili neprimerno višje v svojih cenah, kakor mnogi drugi efekti. Vzrok leži v podjetjih samih. Koncem meseca novembra je notirala delnica Avstro-Ogrske banke 27.900 avstrijskih kron. Na borzi je prevladovalo kar najvišvalnejšo povpraševanje po tem papirju. Akcionariji so dobili neoficijelna zagotovila likvidatorjev, da bodo pri likvidaciji njihove koristi v večji meri varovane, kakor pa to izraža tečaj akcije na borzi. Avstro-Ogrska banka, če postane trgovski privaten zavod, ima brez dvoma lepo razvložno možnost. Spremenjena kupcijska politika daje akcionarjem in kupcioli publiki novega upnila. Banka namerava v najkrajšem času razširiti svojo efektualno kupčijo in se baviti z reportirnim posli. S tem postane banka konkretno podjetje ostalim privatnim zavodom, ki so, kar se ravnanja omenjene trgovine tiče, docela ležerni.

Vrednostni papirji Južne železnice zaiznamujejo ravnanje kot delnice Avstro-Ogrske banke povprečno višje tečaje od ostalih efektov. Tako so notirali lombardi koncem meseca novembra ca 18.500 avstrijskih kron, Julisüd 19.100, Aprilsüd 14.300 avstrijskih kron. Pa tudi te cene so veliko prenižke, če primerjamo z dunajskim tečajem takratni pariski tečaj prioritet »Julisüd« od 70 francoskih francov, torej po tedanjem tečaju več kakor dvakratni dunajski tečaj. Ta živa hausse-tendenca papirjev Južne železnice ima svoj vzrok v upanju na skorajšnje ugodno rešitev vprašanja italijanskih anuitet. Širijo se vesti, da posebno francoski prioriteti pritiskajo na italijansko vlado, da pride čim prej do zadovoljive rešitve in — **plačanja dolga** za okupirane proge Južne železnice v Italiji.

Borba med posameznimi interesi v obeh podjetjih se nadaljuje sicer tiho pa zato nič manj trdovratno in odločno. Če naj naša država varuje svoje koristi, je treba vsem tem dogodkom slediti z največjo paznostjo.

Poročila o trgovini s poljskimi pridelki. Sombor: Dovozi slabi. Zivahno povpraševanje po blagu je povzročilo nadaljnji porast cen. Pšenica se plača po 1370 do 1400 K. Vojvodinski mlini uvažajo mnogo pšenice iz Srbije. Nova koruza se trži po 1030 do 1040 K. Stare koruze ni mnogo; plača se po 1130 do 1140 K. Po ovsu malo povpraševanja; cena mu je 830 do 840 K. — Oajsek: Dovozi slabi, povpraševanje zmerno. Pšenica se plača do 1400 K. Mlini so povisali ceno moka št. 0 na 30 K. Novo koruzo kupuje lokalni konzum po 1040 do 1060 kron. Oves se trži po 850 do 860 K. Tendence prijazna.

Novosadski produktivna borza dne 2. decembra: Pšenica: rumnska 1400 (blago) zaključek 1365 — 1400; koruza: beška nova zaključek 1000, rumnska 1010 (blago) zaključek 1002,5; moka: št. 0 brez vreč ab Baška 1900 (blago), za kuhno 1800 (blago), krušna 1650 (blago); otrobi: z vrečami: ab Baška 640 (blago); svinjska mast: netto ab Banat 6600 (denar).

Pridelek tobaka v puškem okraju. Komistija tobaka tovarne v Ljubljani prevzema te dni v Ptaju tobako listje, ki se je letos pridelalo v puškem okraju. 240 stališev tega okraja je pridelalo nekaj deset vagonov surovega tobaka. Vključ avši je bil uspeh poveljen in dobe sadili približno 1.200.000 kron. Odkupna cena za kilogram znaša 12 do 56 K, kakršna je pač kvaliteta. Gojenje tobaka se bo prihodnje leto še bolj razširilo.

Razglas o novi monopolski taksi na vžigalce. Z odločbo upravnega odbora samostojne monopolske uprave in z odobritvijo gospoda ministra za finance z dne 26. novembra 1921, se je monopolska taksa na vžigalce zvišala ter znaša: 1.) pri parafinskih vžigalcih v škatlicah z okroglo 100 klinčki 21 par od škatlice; 2.) pri žvepljenih vžigalcih v škatlicah z okroglo 120 klinčki 24 par od škatlice; 3.) pri švedskih normalnih vžigalcih v škatlicah z okroglo 60 klinčki 22 par od škatlice; 4.) pri malih švedskih vžigalcih v škatlicah z okroglo 50 klinčki 20 par od škatlice. V tem zmislu se izpreminja razglas z dne 21. novembra 1921. »Uradni list« št. 141.

Naša svobodna luka v Solunu. Po vesteh iz Londona so grške oblasti izdelale načrt, po katerem se izroči Jugoslaviji svobodna zona v solunski luki, ki bo služila za popolni svobodni uvoz in izvozni promet. Vse preure? imajo biti izvršene do leta 1921.

Za zboljšanje valute. Generalni direktor Slavenske banke g. grof Stanislav Lubljanski je izjavil uredniku lista »Die Borse«, da je dosežena stabilnost dinarja s tem, da se je zveza zagrebških bank, katerim so se priključile tudi ljubljanske in bogradske banke, spoprijela med sabo in se zavzela, da ne bo na borzah v Beogradu in Zagrebu v špekulativno svrhte nakupovala deviz ne za svojo ne za tuj račun. Vred te mere se je ojačila naša deviza v Curibu in je mnogo izboljšala, da se bo pri konsekvantnem izvajanju te mere naša valuta polagoma dvigala.

Fiktivna notiraju dinarja v Curibu. Zagrebška »Rijed« poroča, da je v soboto neka zagrebška banka zahtevala v Curibu ponovno 3 milijona avstrijskih kron po 2.00. To je ropot en dolaz. Kako notira jugoslovanska krona v Curibu samo fiktivno. To kaže obenem tudi potreba organiziranega postopanja naše vlade v avrhu zaščite dinarja.

Natečaj za dobavo poštnega in brzojavnega orodja. Poštino in brzojavno ravnanstvo v Ljubljani razpisuje natečaj za dobavo različnega orodja, katere so dobavilo za vzdrževanje sedanjih in pri gradbi novih brzojavnih in telefonskih prog in pa za popravo brzojavnih in telefonskih aparatov v mehaničnih delavnicah v Ljubljani in Mariboru. Nabava se bo izvršila še v tekočem letu. Poročilo naj se pošljejo najkasneje v teku 8 dni in sicer naznaneno na tablični oddelki poštne in brzojavnega ravnanstva v Ljubljani, kjer je interesentom podrobni seznam potrebnega orodja v upogled.

Omejitve prenosa trgovinskih podjetij na inozemce v Italiji. Rimska »Epoca« priobčuje dekret, po katerem je vsak prenos od italijanskih državljanov približnih trgovinskih, finančnih in industrijskih podjetij na inozemce brez dovoljenja zakladnega ali trgovinskega ministarstva zabeležen. Prestopek se kaznuje z zapleno posesti.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 135 — 138, Milan 1170 — 1177, London 1110 — 1120, Newyork 80k 275, Paris 2350 — 2375, Praga 804 — 305, Svica 5300, Dunaj 8,60 — 3,75, Budimpešta 83 — 33, valute: dolarji 267 — 271, avstrijske krome 450 levi 190, rublji 26 — 28, marke 127 — 133, lire 1155 — 1160. Banka za Primorje 890. Trg. obrtna banka 260 — 263. Hrv. eskomptna banka 745 — 748. Jadranska banka 1800 — 1410. Jugoslovanska banka 400 — 495. Ljub. kreditna banka 910 — 950. Narodna banka 405 — 510. Pralbedion 5330 — 5350. Ročnja pošta banka 500 — 630. Srpska banka 710 — 720. Eksploatacija drva 750. Gorani 640 — 670. Gutman 1600 — 1630. Narodna šumska industrija 550 — 585. Našiška industrija drva 405 — 503. Dubr. paroplovna družba 4300 — 4400. Trbov. premogok. družba 890.

Beograd, valute: dolarji 67, lire 290, marke 31, leji 52,25, levi 44, napoleoni 290, devize: London 280, Paris 514, Zeneva 1300, Praga 78,50, Dunaj 0,92, Berlin 31,25, Solun 240, Milan 294, Budimpešta 850.

Curib, devize: Berlin 345, Newyork 520, London 1120, Paris 23,25, Milan 22,50, Praga 3,75, Budimpešta 0,65, Zagreb 1,90, Varšava 0,15, Dunaj 0,15, avstrijske žigovane krome 0,90.

Dunaj, devize: Zagreb 2723 — 2729, Beograd 10,800 — 10,910, Berlin 3497 — 3503, Budimpešta 890,50 — 898,50, London 20,690 — 20,710, Milan 31,590 — 31,610, Newyork 7275 — 7277, Paris 54,760 — 54,820, Praga 8072 — 8078, Svica 4705 — 4900, Varšava 208 — 210, Curib 139,475 — 139,525. Valute: dolarji 7195 — 7202, levi 4705 — 4806, marke 3497 — 3503, funti 30,390 — 30,410, francoski franki 54,280 — 54,420, lire 30,760 — 30,810, dinarji 10,800 — 10,850, poljski marke 195 — 197, leji 5125 — 5205, italijanski franki 138,475 — 138,525, švedske krome 8047 — 8053, madžarske krome 824 — 801,50.

Berlin, devize: Rim 305,45 — 305,10, London 849,10 — 850,00, Newyork 200,00 — 209,46, Paris 1585,00 — 1589,10, Svica 4030,90 — 4039,05, Dunaj 6,58 — 6,60, Praga 230,75 — 231,25, Budimpešta 25,40 — 25,52.

Vremensko poročilo

Ljubljana 306 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja	Temperatura ob uri	Stalna temperatura v 1 m	Temperatura po C	Vetrovi	Nebo
7. dec.	7.	143	3	0	sl. sever	obl.
	14.	53	9	0	sl. jug	"
	21.	738	0	0	"	"

Srednja večerajša temperatura -0,3, uorinalna 0,6.

Vremenska napoved: južno vreme. Solnce vzhaja ob 7:30, zahaja ob 16:18.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik V. E. Jelenc.

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Ob solnčnem zatonu istega večera se nudi meščanom morskoga mesta de Grāce, ki jih je grom oddaljene kanonade polnoštevilno privabil na obalo, redek in slavnodoben pogled. Fregata, ki je skoraj brez jaborov, se opoteka sem in tja in zavije končno v luko, namesto jader pa ima nekaj platenih cap, da lovi veter. Za seboj vozi v šlepu dve litijski ladji, obe tako obriti in golji, kakor so čolni za most. Trikrat vrak je to, kar prihaja in kar se vzdržuje nad vodo le z največjo težavo. Toda na tem vraku plapolja trideset zastav, sicer tudi raztreseni in razcefrani, da izgledajo kakor najfinše čipke. Toda trideset zastav, ki pripovedujejo o junaštvu. Zmagoslavni admirali s temi zastavami ponosno pokril svoje razstreljene zmagovite ladje. Meščani vriskajo navdušenja in meče svoje klobuke v zrak in ob tla, da pozdravijo te zastave. Kraljevske zastave so to, zlate lilije na beli svili, pa maloneška zastava, modro polje, iz nje pa se sveti rdeči grb. Potem je pa vije in nad vsem tem še neka druga zastava, škrlatna, ki izgleda v večernem vetru in v tonenjem solncu kakor ocnjen zubel, in med njimi vidi vkljub iz sto in sto razpokam, kako sije čudna heral-

dična zival, ki jo smatrajo navtiški meščani za leva. Jagnele. Za svojim rešenim sprevedom trgovskih ladij prispe tako v luko tudi varstveno brodovje večnega spomina. Tudi še sedaj mu zapoveduje gospod de Gabaret, ki mu je krogla odstrelila desno roko, ki mu pa ni dano, da umre za tako častno sprejeto rano. Jedino »Prekanjenke« žalibog ni pri apelu. V onem tako nejednakem dvoboju, ki ga je vzdržala dovolj dolgo, je končno podlegla in se potopila. S tem je bitka končala. Izmučeni in razbiti, v štiri ure trajajoči hudi bitki, so se Holandci, ki jim je zasledovan plen vendar-le usel, umaknili v najlepšem redu sicer, toda z zelo klavnim uspehom: Zadovoljiti so se morali, da je ena njihovih litijskih ladij s svojimi osemdesetimi težkimi topovi stisnila pod seboj lahko fregato s štirindvajsetimi lahkiimi topovi. Zato so pa sami izgubili eno celo litijsko ladjo, ki jo je Tomaž s svojo lahko fregato zavzel in potem zažgal! Od osem drugih njihovih ladij je utrpela tudi največje poškodbe. Jabori in rajne so strte, stranske stene razpokane, kljuni razbiti, zadki polomljeni, vrzeli zevaajo odprte. S takšnimi polomljenimi škatljami na nadaljevanje bitke ni bilo niti misliti. Sovražno brodovje se je zato umaknilo in gospoda de Gabaret in de Harteloire sta kot zmagalca ostala na bojišču. Toda njuni ladji, ki sta bili še mnogo huje obtočeni, ko holadske, bi nikdar ne bili zagledali domače francoske obale, da ni prišel na pomoč Tomaž Jagnele, ki je sam

zavzel celo sovražno mitsko rado in jo zažgal, in da ni on sedaj s svojimi manjšimi jadri za vihar kolikortoliko opremil vsega skupaj ter vzel obe litijski ladji v šlep. V temni noči so »Lepa podlasica« in za njo »Predrzi« in »Francoz« pasirali zatvornico, ki so jim jo odprli, ker je voda bila baš visoka. Kapitan trdnjave jim je pa nakazal varno mesto, kjer so vrgli sidro in se privežali, vsaka ladja na štiri kablje. Louis Guénolé ima sedaj dovolj časa, da se spočije in se oddahne. Saj je od solnčnega iztoka prenehal z delom le, da se bori, in z ubijanjem le, da dela. Tomaž se je pa, čim je potokel sovražnike, spravlil zopet s svojo ljubico v kabino in se v njej zaprl. Kakor sta se oba izpostavljala sovražnemu ognju, nista vendar ne on ne ona dobila niti najmanjše praske. Zlasti za Tomaža, ki se je vrgel v najhujši metež kakor plavač v strujo, zlasti zanj velja, da je ime »Jagnele, Jagnele!«, s katerim se je zaganjal v sovražnika, učinkovalo kakor talisman. Guénolé danes se ni pokusil niti grizljati niti kapljice: sedaj se pa poda v svojo golo kabino, da se malo odtešča. »Kaj bi dal,« zamrmra pred seboj ves v skrbeh, »kaj bi dal, da vem za gotovo, da nima ta talisman ničesar skupnega pred saniti...« in se prekriža. Ko se Ludvik še tako razgovarja sam s seboj, se oglasi na obali pod ladjo neki glasovi in nekdo pokliče

»Lepo podlasico« skoraj zapovedujoče skozi trobilo. Ludvik odpre lino, pogleda in vidi, da stoje na obali v svitu bakelj nekašne osebe v skupini. In vpraša: »Halo! Kdo tam? Kaj želite?« Mož z velikim klobukom stopi naprej, prav na rob zidanega obrežja. »Častniki in mornarji od »Francoz« smo, gospod,« odgovori. »Zapovednik naše eskadre prosi gospoda Tomaža Trubleta, imenovanega Tomaža Jagnele, vašega kapitana, za nujen razgovor!« Ludvik se je sedaj toliko navadil tega, da razlikuje njegove oči nekakšno nosilnico, ki jo prenašajo štirje mornarski vajenci na ramah. »Hoj!« odgovori. »Prav rad! Ali naj pošlem čoln?« »Nikakor!« odgovori mož z velikim klobukom. »Zapovednik eskadre je težko ranjen in se čolna žal ne more poslužiti. Vsled tega prosi gospoda kapitana Tomaža Trubleta, imenovanega Jagnele, naj mu oprosti in ga vabi, naj mu izkaže prijaznost in naj se blagovoli sam potruditi k njemu.« »Tudi prav,« kratko odgovori Ludvik. — In steče, da sporoči to željo kapitanu. Tomažu sicer ni bilo posebno ljubo, da ga kličejo in motijo sredi njegovih intimnih opravil, ki so mu bila brez dvoma bolj pri srcu, ko razgovarjanje s starim, za borbo nesposobnim zapovednikom eskadre, vkljub temu se mu je pa zdelo, da ga silita dolž-

nost in sposobnost, da ne pusti tako uvaževanih visokih častnikov čakati nasé predolgo in da se ne odzove njihovemu vabilu. Zato se požuri in kmalu za tem pozdravi z velikim spoštovanjem ranjenega plemiča, ki leži pred njim brez moči na blazinah svoje nosilnice. Tomaž vidi pri tem plemiču s košato sivo brado, bledega, toda vkljub temu odločnega in energičnega. Ta plemič se sedaj z velikim naporom dvigne, se opre na svojo ostalo mu roko in izpregovori iztežka: »Gospod,« pravi, »sicer so me še-le sedaj amputirali, vendar sem vam hotel že danes izreči svojo vročo zahvalo za dobrohotno pomoč, ki ste jo nudili meni in mojemu brodovju. Bog sam ve, kje bi plaval sedaj s svojo ladjo, da niste prišli vi s svojo junaško fregato.« Ne da bi odvrnil besedico, pozdravi Tomaž sedaj v drugič z globokim poklonom. Takšna hvala ga je vedno, pa če je bil še tako glaba volje, zadel na najobčutnejšem mestu. »Po vsem tem,« nadaljuje zapovednik eskadre, »sem vaš sluga in v čast mi je, da sem vam dolžan zahvalo. Govorite torej in razpolagajte z menoj. Nekaj ugleda imam in veselilo bi me, če vam morem s čem biti na uslugo. Ali imate kakšno željo?« In pogleda Tomažu naravnost v oči. Tomaž je tako presenečen, deloma pa tudi v zadegi, da še tudi sedaj ne črha besedice. (Dalje prihodnjé.)

Priporočajte „Jutra“!

MALI OGLASI

stanejo do 20 besedi Din. 3.—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, nepremičnine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plače se naprej. (Lahko tudi v znakah.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

SLUŽBE

MESTO HISNIKA

se išče. Ponudbe pod „Hišnik“ na upravo „Jutra“. 2046

IŠČEM ZA TAKOJ

dobro izveščanega trgovskega pomočnika. Anton Britovšek, Slovenjgradec.

DRŽAVNI URADNIK

možen poleg slovenskega in nemškega tudi popolnoma srbskega jezika, želi sprejeti privatno službo v popoldanskem urah (4.—7. ure). Naslov: F. C., Ljubljana, poštnošteč. 1971

Potrebuje izurjene

GENJARSKE POMOČNIKE, večje vsem delom. Vožnja se povrne. Stanovanje prosto. Humanik, Sarajevo, poštni predal 48. 1955

NEPREMIČNINE

3024 POSESTVO,

obetoječe iz njiv, travnikov in gozda, ki meri približno 10 orolov, z hišo ter vsemi gospodarskimi poslopji itd. se proda. Nabaja se tik ob železnici ob glavni cesti. Navedenije v Novi vasi št. 20, postaja St. Jurij ob j. z.

HISI V SLOVENJGRADCU.

V mestu Slovenjgradcu se prodasta dve hiši, ena pri-

tična, druga enonadstropna

s lepim vrtom. Cena po dogovoru. Interati se naj nasloviše na gosp. Josipa Groša, sodnega slugo v Slovenjgradu, kjer se dobé pojasnila. 2041

STANOVANJA

MEBLOVANO SOBO

išče se takoj soliden hauci uradnik. Plača najbolje. Po močje je poslati na upravo „Jutra“ pod „Soba“. 2047

KUPIL

Rabljen, a dobro ohranjen

PISALNI STROJ »ADLER« kupim. Ponudbe na Anton Sinkovec, Grosuplje. 2056

PRODAJA

KROMPIR ZA KEMO

je na prodaj (tudi v manjši količini) po K 370 kg Na Vrtači št. 5, Ljubljana.

POSNEMALNIK ZA MLEKO

»Alfa Separator«, model »Colibri«, rabljen, a se kompleten, se takoj proda. Vprašanja pod »Colibri« na upravo „Jutra“.

NOVI CEVLJI,

damski, beli, iz platna št. 35 in črni usnjeni št. 40 se ceno

prodajo. Vpraša se v upravi

»Jutra«. 1914

RAZNO

OBVESTILO.

LEPA BOŽICNA DARILA.

Vljudo se priporoča bogata izbira zlatnine, srebrnine, namizno opravo i. t. d. Cene nizke, brez carine, kakor od prednika prevzeto. V isti hiši na dvorišču (po domače pri Fridrihu) se točijo pristna stara, nova Ljutomerska in doljenjska vina. Cez ulico 2 K ceneje. Dobé se vedno mrzla jedila. Tujcem, ki se mudé v Ljubljani, se nudi zares izborna kapljica. Društvo je vedno posebna soba na razpolago. Prevzeto od Ljubljanskega sejma fino vino v steklenicah se na razpolago. Vabi k obilnemu obisku trdnja Jos. Šelovin-Cuden, Mestni trg št. 18, Ljubljana. 2047

DOPISOVANJE

SAMEC

z lepo gotovino, srednjih let, želi znanja z dekletom ali vdovo do 37 let staro v svrhu ženitve. Pisma je poslati pod »Pič brez gnezda«, poštno-ložje Ljubljana. 2061

IZOBRAŽEN GOSPOD,

tujec, želi nesebičnega znanja ali korespondence s istotako damo, ki govori tudi nemški ali italijanski. Ponudbe pod »Tujec 30« na upr. »Jutra«. 2053

Odprto pismo

na inž. soprogo v »Jutra« s dne 6. t. m. je bilo brez imena. Naslovljeno bi moralo biti na gospo Selak, Spod. Šiška št. 200. 2044 M. Kovač.

Proda se hiša v mestu Slov. Bistrica

moderno zidana, s dvema dvoriščima stavbama, s tremi gospodskimi stanovanji malim vrtom, skoraj nova, za ceno K 380.000.—, Ponudbe na Oglasi zavod L. Sužnik, Maribor, Slovenska 15. 2048

Dve strojepiski

se sprejmeti takoj. Pogoj: popolno znanje slovenske in nemške stenografije in strojepisja. Plača dobra. Prednost imajo starejše moči, katere lahko računajo tudi na stanovanje. Nastop eventualno takoj. Ponudbe pod »Nedečnost« na upravnistvo »Jutra«. 2067

Več k ojaških pomočnikov

treznih in vestnih delavcev za delo v tovarni se sprejme takoj. Samostojni dobe proti garanciji delo na dom. Stalno delo zasigurano. Vpraša se: Kromska cesta 8, v pisarni. 1987

Dober uradnik

(uradnica), smoden slovenske in nemške stenografije in strojepisja, se išče za tovarniško podjetje v Ljubljani. Plača po dogovoru. Preskrbi se eventualno stanovanje. Ponudbe pod »St.« na upravnistvo »Jutra«. 2058

V prijaznem kraju ob železnici želim kupiti hišo

z vrtom ali majhnim zemljiščem. Ponudbe na »M.«, poštnošteč. Jesenice-Futine. 2052

Električne motorje instalacijski material žarnice, števce, žice

proizvod A. E. G.

dobavlja

1973

elektrotehnična trdnja Karol Florjančič, Celje, Cankarjeva cesta 2, po znanih cenah.

Boljša

kuharica

smožen poleg kuhanja tudi šivanja, se išče. Ponudbe na M. baron Zois jun., Brdo pri Kranju. 2059

Kdor hoče kaj prodati Kdor hoče kaj kupiti Kdor išče službe itd. — inseriraj v »Jutra«

Najlepše, najboljšé in najcenejše darilo za Božič

lepa in dobra knjiga!

Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54

ima takih knjig v zalogi na veliko izbiro, ter jih sl. občinstvu v to svrhu toplo priporoča.

Dvojno čiščeno češko posteljno perje in puh C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

2004

Prvovrstni, popolnoma samostojni KORESPONDENT

vešč slovenskega, hrvatskega in laškega jezika se sprejme takoj v stalno službo.

Slov. gradb. družba z o. z., Ljubljana. Tovarna Keršič. 2049

KLET.

Priden

hlapec

Večja prostorna klet s posebnim močnim dvigalom se takoj odda v najem v Spod. Šiški, Kolodvorska-Lepodvorska cesta št. 181. Ogledati se je v isti hiši v pisarni trdnja J. Goljaviček. za domača dela se išče. Ponudbe na M. baron Zois jun., Brdo pri Kranju.

Dvosedežne sanke (Rodell)

posamezne po K 560.—, na veliko primerni popusti

Tovarna vozov Keršič d. d.

Ljubljana

Spod. Šiška

Spretnega

knjigovodje-bilančnika

za ameriansko knjigovodstvo, večšega slovenske in nemške, išče večje podjetje v Ljubljani. Le prvovrstne moči s prima referencami naj naslovijo svoje ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja ter zahtevkov na »Poštni predal št. 142 v Ljubljani«.

Naiboliša Ljutomerska vina

ima v zalogi

trdnja Lovro Petovar, Ivanikovci, ki ima

2040

lastne vinograde v Jeruzalemu.

Spretno

korespondentinja in stenotipistinja

veščo slovenščine in nemščine, če mogoče tudi srbohrvaščine, išče večje podjetje v Ljubljani.

Le prvovrstne moči naj naslovijo svoje ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja, referenc in zahtevkov na »Poštni predal št. 142 v Ljubljani«.

2054

LOKALE

(dva do tri) išče večje podjetje v sredini mesta Ljubljane, oziroma v smeri proti južnemu kolodvoru. Eventualno proti zamenjavi z lokali v Mariboru. Ponudbe na upravnistvo »Jutra« pod »Lokal«. 2048